

KURATORIUM
OŚWIATY
W KRAKOWIE

Kod ucznia

Małopolski Konkurs Biologiczny

w roku szkolnym 2016/2017

Etap wojewódzki

Uzyskana liczba punktów

-

Miejsce na metryczkę ucznia

Drogi Uczniu!

Miło nam, że zdecydowałeś się sprawdzić swoją wiedzę i umiejętności w Małopolskim Konkursie Biologicznym.

Zanim przystąpisz do rozwiązywania testu, wpisz swoje imię, nazwisko, datę i miejsce urodzenia, nazwę szkoły oraz imię i nazwisko nauczyciela przygotowującego Cię do konkursu na oddzielnie przygotowanej karcie, włóż ją do koperty i zaklej.

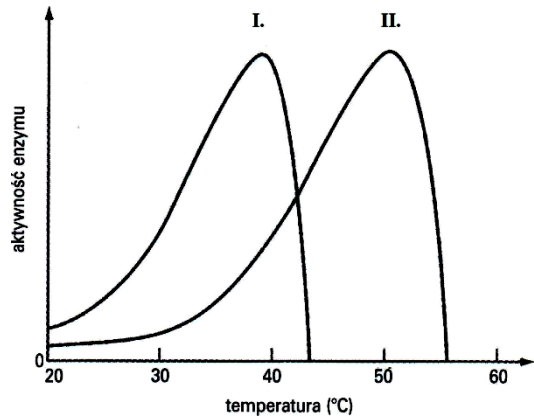
Aby jak najlepiej wykonać wszystkie zadania z testu, który znajduje się przed Tobą, przestrzegaj następujących zasad:

- ✓ *sprawdź czy test zawiera **44 zadania**, ewentualny brak zgłoś nauczycielowi,*
- ✓ *pracuj uważnie – masz **90 minut** na wykonanie wszystkich poleceń,*
- ✓ *rozwiązania zapisuj **długopisem lub piórem** - zapisy rozwiązań ołówkiem nie będą oceniane,*
- ✓ *w razie pomyłki nie używaj korektora – błędą odpowiedź przekreśl i zastąp poprawną,*
- ✓ *jeżeli zakreślisz więcej odpowiedzi, niż jest to podane w poleceniu, zadanie nie będzie podlegać ocenie,*
- ✓ *za prawidłowe odpowiedzi otrzymasz maksymalnie **100 punktów**.*

Życzymy Ci powodzenia

Schemat do zadania 1 i 2

Na wykresach przedstawiono aktywność dwóch enzymów, które trawią białko w różnych zakresach temperatury.

Zadanie 1. [0 – 1]

Dokończ zdanie:

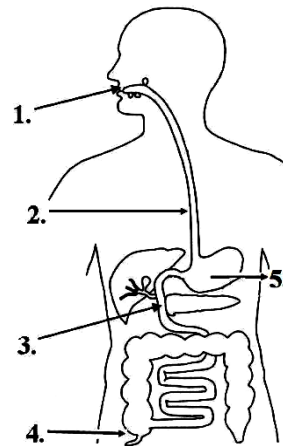
W układzie pokarmowym człowieka największą aktywnością charakteryzuje się enzym opisany cyfrą .....

Zadanie 2. [0 – 3]

W podanych zdaniach **skreśl** określenia pisane kursywą tak, aby zdania były prawdziwe.

Enzymy I i II:

1. są *aktywne/ nieaktywne* w temperaturze 60°C
2. są *białkami/ tłuszczami*, ogrzane powyżej 55°C *nie mogą przyspieszyć reakcji / mogą przyspieszyć reakcję.*
3. katalizują reakcje przebiegające w narządach opisanych na schemacie obok cyframi: 3,5 / 2, 4.

Zadanie 3. [0 – 1]

Poniżej zamieszczono informacje dotyczące: żołądka, przełyku i jelita grubego. W miejscu kropek wpisz cyfrę, którą oznaczono ten narząd na rysunku w zadaniu nr 2.

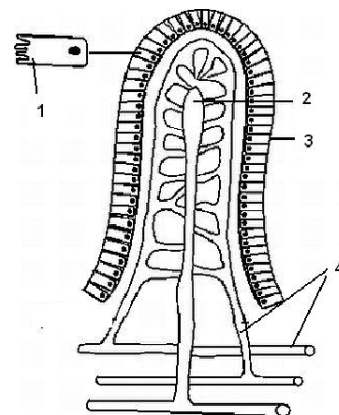
- a) Z zewnątrz pokryty jest luźną tkanką łączną, a od wewnątrz - błoną śluzową; występują w nim trzy fizjologiczne przewężenia, w których mogą utknąć połknięte obce ciała - .....
- b) Ma budowę ściany podobną do ściany jelita cienkiego, podzielony jest na kątnicę, okrężnicę i odbytnicę - .....
- c) Położony jest w nadbrzuszu, poprzez przeponę sąsiaduje z sercem - .....

Zadanie 4. [0 – 3]

Korzystając z rysunku i podanych określeń, (użytych we właściwej formie) uzupełnij zdania.

Nabłonek walcowaty, naczynie limfatyczne, włosowate naczynia krwionośne.

1. Ściana kosmka zbudowana jest z pojedynczej warstwy .....
2. Wewnątrz kosmka znajduje się sieć .....
..... oraz centralnie położone .....
3. Naczynia krwionośne transportujące cukry proste do wątroby opisano cyfrą .....

Zadanie 5. [0 – 3]

Właściwa dieta może ograniczyć stan zapalny prowadzący do uruchomienia w onkogenach programu „start”. Wstaw **znak +** w odpowiednim wierszu w tabeli, jeśli stosowanie zalecenia (1-6) może ograniczyć powstawanie stanu zapalnego, a **znak -**, jeśli nie może.

L. P	Treść zaleceń	Znak + lub znak -
1.	Spożywaj tłuszcze zawarte w oliwkach z pierwszego tłoczenia, orzechach, produktach pełnoziarnistych, awokado.	
2.	Pij syropy glukozowo- fruktozowe i napoje energetyczne podnoszące aktywność organizmu.	
3.	Stosuj dietę bogatą w węglowodany pochodzące z przetworzonych ziaren.	
4.	Jedz warzywa z rodziny krzyżowych: kapustę, brokuły, kalafior.	
5.	Dbaj o to, aby zawsze spożywana przez ciebie żywność była chrupiąca, ładna, pachnąca, kolorowa i pełna kalorii.	
6.	Włącz do diety prebiotyki np. soję, czosnek.	

Zadanie 6. [0 – 3]

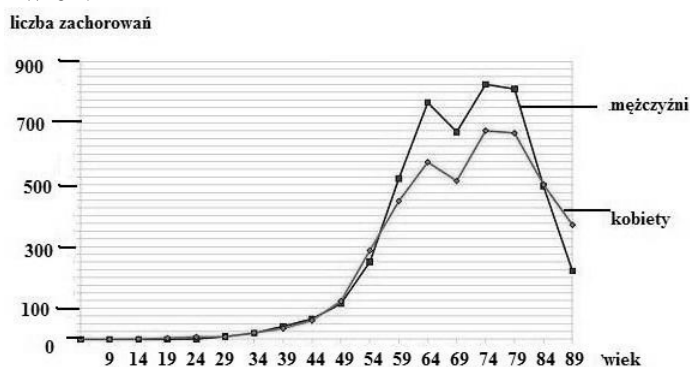
Poniżej wymieniono niektóre cechy jelit człowieka. W miejscu kropek wpisz oznaczenie literowe A lub B wybranego jelita, dla którego charakterystyczna jest dana cecha.

A – jelito cienkie**B – jelito grube**

1. Długość od 1,5 do 2m - .....
2. Długość około 5m - .....
3. Rozpoczyna się od zastawki krętniczo- kątniczej - .....
4. Kończy się zastawką krętnico- kątniczą - .....
5. Obecność przyczepków sieciowych - .....
6. Obecność kosmków resorbujących składniki odżywcze ze strawionego pokarmu - .....

Zadanie 7. [0 – 2]

Na wykresie przedstawiono liczbę zachorowań na raka okrężnicy w Polsce (2010 r.) z podziałem na płeć i wiek.

Wykres na podstawie- Andrzej Szczeklik, Piotr Gajewski: *Interna Szczeklika 2014*. Kraków: Medycyna Praktyczna, 2014

Zaznacz **dwa** stwierdzenia, które wynikają z informacji przedstawionych na wykresie.

- A. Wyraźny wzrost zachorowań na raka okrężnicy następuje po 50 roku życia.
- B. Rak okrężnicy stanowi 10% wszystkich nowotworów złośliwych u ludzi.
- C. U kobiet liczba zachorowań na raka okrężnicy jest równa liczbie zachorowań na raka piersi
- D. U kobiet od 49 roku do 84 roku liczba zachorowań na raka okrężnicy jest mniejsza niż u mężczyzn.

Zadanie 8. [0 – 1]

Na rysunku przedstawiono jeden z narządów przewodu pokarmowego. W odpowiednie kolumny tabeli wstaw oznaczenia literowe czynników (a- j), które mogą zmniejszać lub potęgować ryzyko zmian nowotworowych w tym narządzie.

a) otyłość, b) cukrzyca, c) błonnik, d) siedzący tryb życia, e) choroba Leśniowskiego – Crohna, f) kwas foliowy, g) kwas linolowy, h) pomidory, i) seler naciowy, j) czosnek

1. Czynniki mogące potęgować ryzyko zmian nowotworowych narządu A.	2. Czynniki mogące zmniejszać ryzyko zmian nowotworowych narządu A.

Narząd A

Zadanie 9. [0 – 1]

Przeczytaj poniższy tekst i na jego podstawie **zaznacz** poprawną odpowiedź.

Ułatwiają prawidłowe trawienie, hamują stany zapalne jelit. Są naturalnymi składnikami diety wzmacniającymi system odpornościowy. W trakcie ich spożywania w jelicie grubym powstaje mikroflora, która działa bakteriobójczo i bakteriostatycznie. Włókna tych substancji są odporne na działanie enzymów trawiennych. Nie są trawione ani w żołądku, ani w jelicie cienkim. Dopiero w jelicie grubym podlegają fermentacji.

Tekst mówi o A **prebiotykach** / B **probiotykach**.

Zadanie 10. [0 – 1]

Podkreśl cztery określenia, które dotyczą prebiotyków.

Inulina, jogurt, kefir, czosnek, sery, pałeczki kwasu mlekowego, buraki, otręby pszenne

Zadanie 11. [0 – 3]

Korzystając z zamieszczonego obok rysunku budowy zewnątrz- i wewnątrzwydzielniczej trzustki uzupełnij poniższy tekst. W miejsce kropek wpisz podane poniżej określenia użyte we właściwej formie gramatycznej lub odpowiednie cyfry (1 - 4).

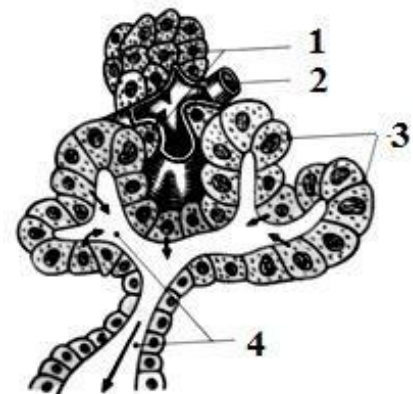
Enzymy, hormony, insulina, amylaza, glukagon.

W budowie mikroskopowej trzustki wyróżniamy część zewnątrzwydzielniczą wytwarzającą ..... np.

..... Oznaczono ją na rysunku cyfrą .....

Część wewnątrzwydzielniczą wytwarzającą .....

take jak ..... i ..... oznaczono na rysunku cyfrą.....

Zadanie 12. [0 – 2]

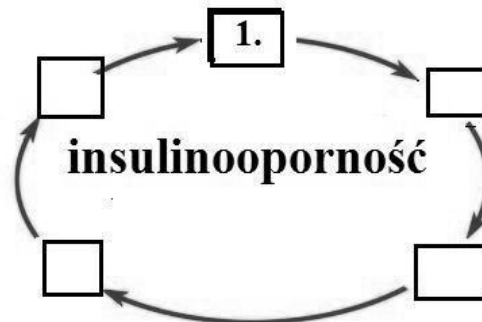
Wybierz odpowiedź A lub B i jej uzasadnienie 1 lub 2.

Składniki zawarte w zielonej herbacie mają wiele prozdrowotnych właściwości:

☐ A. Tak,	ponieważ	☐ 1. wypłukują rozpuszczalne w wodzie antyoksydanty – witaminę C i E, które poprawiają wrażliwość organizmu na insulinę.
☐ B. Nie,		☐ 2. działają podobnie jak insulina, poprawiają absorpcję glukozy, hamują glukoneogenezę, redukują produkcję amylazy.

Zadanie 13. [0 – 1]

Schemat obrazuje zjawisko insulinooporności.

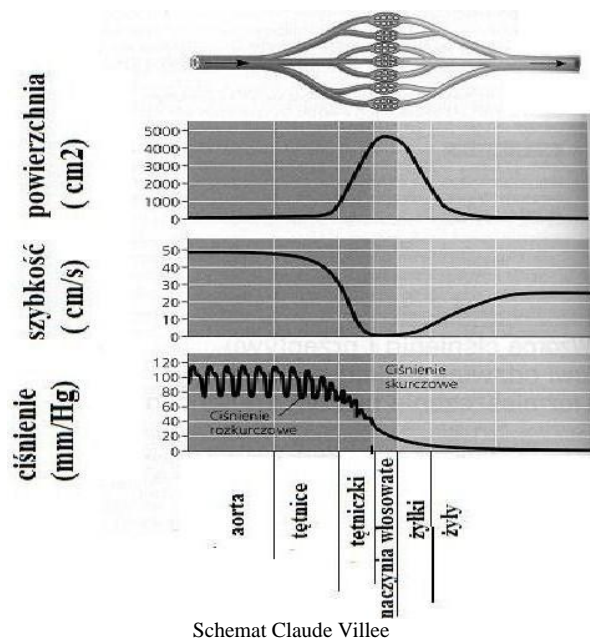
W prostokąty znajdujące się na schemacie wstaw odpowiednio cyfry (2- 5) przypisane do poniższych informacji:

- 1. spożycie węglowodanów
- 2. uczucie głodu,
- 3. komórki odporne na insulinę
- 4. wydzielanie insuliny,
- 5. glukoza magazynowana w tkance tłuszczowej,

Zadanie 14. [0 – 3]

Korzystając ze schematu przedstawiającego współzależność między powierzchnią przekroju poprzecznego naczyń krwionośnych, szybkością przepływu krwi oraz ciśnieniem krwi, dokończ zdania.

1. W wyniku zwiększenia przekroju poprzecznego naczyń krwionośnych szybkość przepływu krwi znacznie maleje w ..... i jest najmniejsza w .....
2. Po przejściu przez naczynia włosowate krew przyspiesza, gdy dostanie się do ....., które mają mniejsze łączne pole powierzchni przekroju niż naczynia włosowate.
3. Ciśnienie krwi jest najwyższe w ..... i innych .....

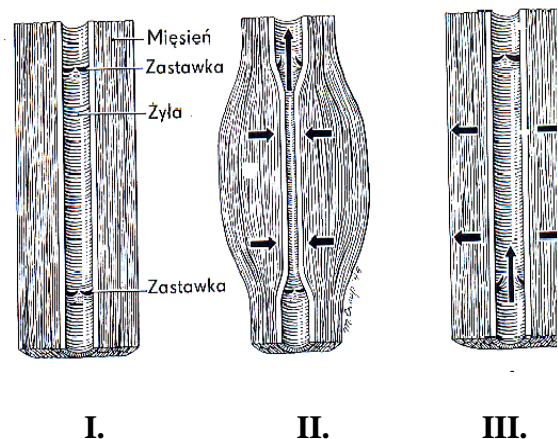

Zadanie 15. [0 – 3]

Do podanych ilustracji (I-III) przyporządkuj ich opisy (1-3).

1. Przepływ krwi w kierunku serca, skurcz mięśni, górne zastawki otwarte
2. Stan spoczynkowy, zastawki zamknięte
3. Napływ krwi z dolnych odcinków, rozkurcz mięśni, górna zastawka zamknięta

1. ...., 2. ...., 3. ....

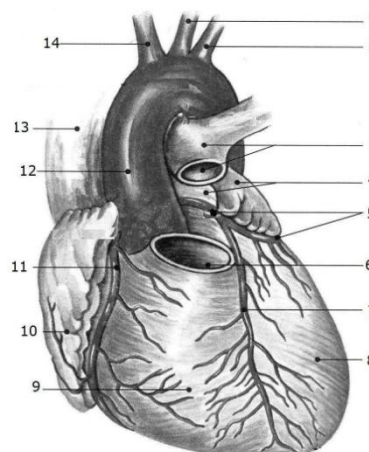

I. II. III.

Zadanie 16. [0 – 4]

Korzystając z rysunku uzupełnij zdania,

- Naczynia, w których płynie krew transportująca CO₂ opisano cyframi ....., ...
- Tętnice dużego obiegu krwi - ....., ..., ..., ...
- Tętnice wieńcowe - ....., ..., ...
- Komory serca - ....., ..., przedsionki i uszka - ....., ...

Zadanie 17. [0 – 3]

Do opisu elementów budowy serca przyporządkuj ich właściwą nazwę (A - F).

- A.** przedsionek prawy, **B.** przedsionek lewy, **C.** komora prawa, **D.** komora lewa, **E.** gałąź międzykomorowa przednia, **F.** tętnica wieńcowa prawa

	Opis elementów budowy serca	Element serca
1.	Tętnica odżywiająca mięsień sercowy opisana na rysunku cyfrą 11.	☐ A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐ E. ☐ F.
2.	Naczynie będące odgałęzieniem tętnicy wieńcowej lewej, leży w bruzdzie międzykomorowej przedniej.	☐ A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐ E. ☐ F.
3.	Ściana tej komory jest gruba, gdyż musi pokonywać duże opory.	☐ A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐ E. ☐ F.
4.	Przedsionek, do którego żyłami poprzez zatokę wieńcową doprowadzana jest krew ze ścian serca.	☐ A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐ E. ☐ F.
5.	Przedsionek, do którego uchodzą cztery żyły płucne.	☐ A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐ E. ☐ F.
6.	W komorze tej naczyniem oznaczonym cyfrą 3 rozpoczyna się mały obieg krwi.	☐ A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐ E. ☐ F.

Zadanie 18. [0 – 3]

Zaznacz odpowiednie określenia tak, by zdania były prawdziwe.

Cząsteczki AGE (advanced glycation end products) powstają w wyniku spontanicznego tworzenia się wiązań między *cukrem a białkami, tłuszczami, kwasami nukleinowymi* / *cukrem a wodą, solami mineralnymi, makroelementami*. Proces ten nazywa się *glikolizą* / *glikacją*. Białkiem najbardziej narażonym na destrukcyjne konsekwencje tego procesu jest *kolagen* / *hemoglobina*.

Zadanie 19. [0 – 5]

Zaznacz pięć skutków licznej obecności cząsteczek AGE w organizmie człowieka.

- A. mniejsza sprężystość naczyń krwionośnych,
- B. większa sprężystość naczyń krwionośnych,
- C. mniejsza twardość ścian naczyń krwionośnych,
- D. większa twardość ścian naczyń krwionośnych,
- E. spadek kruchości ścian naczyń,
- F. wzrost kruchości ścian naczyń,
- G. łatwość przenikania LDL do naczyń,
- H. trudność przenikania LDL do naczyń,
- I. wzrost tempa zmian miażdżycowych,
- J. zwolnienie tempa zmian miażdżycowych

Procentowa zapadalności ludzi na poszczególne rodzaje chorób

Zadanie 20. [0 – 3]

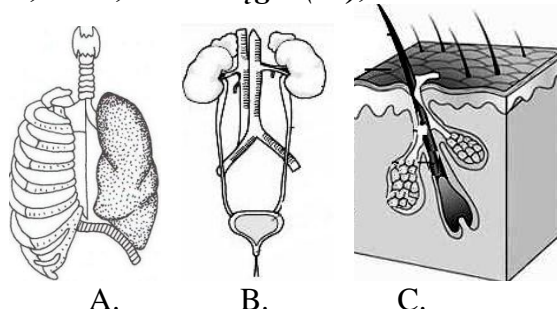
Zaznacz trzy czynniki, które nie podnoszą ryzyka wystąpienia chorób o najwyższym procencie zapadalności (48% i 21%).

- A. Uprawianie sportów, aktywność fizyczna.
- B. Spożywanie potraw przyrządzanych długo, w wysokiej temperaturze.
- C. Nałogowe palenie tytoniu.
- D. Jedzenie potraw przygotowanych na parze.
- E. Konsumowanie dań wegetariańskich.
- F. Przeżywanie stresów, silnych napięć emocjonalnych.

Zadanie 21. [0 – 4]

Uzupełnij poniższą tabelę, wpisując nazwy układów, narządu oraz nazwy odpowiednich związków chemicznych, które przez nie są wydalane.

Związki chemiczne: mocznik, woda, tlenek węgla (IV), sole mineralne

Nazwa układu, narządu	Wydalane związki chemiczne		
	charakterystyczne dla danego układu, narządu		wspólne dla A, B, C
A			-----
B			
C			

Zadanie 22. [0 – 3]

Przyporządkuj nazwom związków chemicznych nazwy roślin, w których one występują. W miejsce kropek wpisz odpowiednią literę.

Nazwy związków chemicznych

1. likopen - .....
2. ajoen - .....
3. hesperydyna - .....
4. luteina - .....
5. resweratrol - ....
6. sulforafan - .....

Nazwy roślin

- a. owoce cytrusowe
- b. winogrona
- c. warzywa z rodziny krzyżowych
- d. żółtko jaja
- e. marchew
- f. czosnek

Zadanie 23. [0 – 3]

Zaznacz poprawne określenia pisane kursywą tak, aby zdania mówiące o roli witamin w obniżaniu ryzyka zachorowań na nowotwory, były prawdziwe.

Przyjmując suplementy: z *witaminą D i wapniem* / *witaminą C i potasem* możemy obniżyć ryzyko zachorowania na czerniaka; z *witaminą H* / *witaminą E* - raka pęcherza moczowego, a z *witaminą B₆* / *witaminą A* – raka trzustki i jelita grubego.

Zadanie 24. [0 – 5]

Oceń, czy poniższe stwierdzenia są prawdziwe, zaznaczając słowo **Tak**, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe lub **Nie**, jeśli stwierdzenie jest nieprawdziwe.

1.	Czosnek, szczypior, cebula, brokuły, kalafior to naturalne "leki genowe", gdyż mogą przywrócić funkcje genu hamującego rozwój komórek nowotworowych.	☐ Tak / ☐ Nie
2.	Florydzyne to związek występujący w skórce jabłek, który zapobiega dolegliwościom związanym z wiekiem: cukrzyca, chorobom serca.	☐ Tak / ☐ Nie
3.	Jagody goji zawierają witaminę C, istotną dla syntezy kolagenu i witaminę E, która zapobiega wysychaniu skóry i powstawaniu zmarszczek	☐ Tak / ☐ Nie
4.	Suplementy diety są w stanie zastąpić zdrowe żywienie wówczas, gdy wraz z ich przyjmowaniem występuje aktywność fizyczna i dużo snu.	☐ Tak / ☐ Nie
5.	Ryby karmione w hodowlach soją zawierają więcej kwasów omega-3 niż te występujące w naturalnych zbiornikach.	☐ Tak / ☐ Nie

Zadanie 25. [0 - 2]

Obok podanego pojęcia zaznacz literę objaśniającą to pojęcie.

Pojęcia	Objaśnienia pojęć
1. Gluten	☐ A. ☐ B. ☐ C. ☐ D.
2. Apoptoza	☐ A. ☐ B. ☐ C. ☐ D.
3. Propolis	☐ A. ☐ B. ☐ C. ☐ D.
4. Kozieradka	☐ A. ☐ B. ☐ C. ☐ D.

Objaśnienia pojęć:

A. Kit pszczeli.

B. Białko występujące w ziarnach zbóż: pszenicy, jęczmieniu, owsie, życie.

C. Naturalny proces zaprogramowanej śmierci komórki.

D. Zioło lecznicze wspomagające leczenie dolegliwości trawiennych, raka prostaty, piersi i trzustki.

Zadanie 26. [0 - 3]

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz **Tak**, jeśli zdanie jest prawdziwe lub **Nie**, jeśli zdanie jest nieprawdziwe.

1.	Wartość energetyczna 1 grama tłuszczów i białka to około 9 kcal, cukrów około 4 kcal.	☐ Tak / ☐ Nie
2.	Do trawienia białek potrzeba dwukrotnie więcej kalorii niż do metabolizowania tłuszczów i węglowodanów.	☐ Tak / ☐ Nie
3.	Aminokwasy, których organizm człowieka nie potrafi wytwarzać, nazywamy aminokwasami endogennymi.	☐ Tak / ☐ Nie

Zadanie 27. [0 - 1]

Zaznacz punkt, w którym prawidłowo przyporządkowano rodzaj tłuszczów do jego źródła?

Rodzaje tłuszczów:				
	Jednonienasycone	Wielonienasycone	Nasycone	Trans
☐ A.	Ryby, orzechy włoskie, ziarna sezamu.	Czerwone mięso, sery, ciastka, batony czekoladowe.	Margaryna, częściowo utwardzone tłuszcze roślinne, tłuszcze piekarnicze.	Oliwki, oliwa z oliwek, migdały, nerkowce.
☐ B.	Oliwki, oliwa z oliwek, migdały, nerkowce.	Czerwone mięso, sery, ciastka, batony czekoladowe.	Ryby, orzechy włoskie, ziarna sezamu.	Margaryna, częściowo utwardzone tłuszcze roślinne, tłuszcze piekarnicze.
☐ C.	Oliwki, oliwa z oliwek, migdały, nerkowce.	Ryby, orzechy włoskie, ziarna sezamu.	Czerwone mięso, sery, ciastka, batony czekoladowe.	Margaryna, częściowo utwardzone tłuszcze roślinne, tłuszcze piekarnicze.
☐ D.	Czerwone mięso, sery, ciastka, batony czekoladowe.	Oliwki, oliwa z oliwek, migdały, nerkowce.	Margaryna, częściowo utwardzone tłuszcze roślinne, tłuszcze piekarnicze.	Ryby, orzechy włoskie, ziarna sezamu.

Zadanie 28. [0 - 2]

Zaznacz poprawne dokończenie zdania oraz uzasadnienie wyboru.

Do związków, które mogą podnosić ryzyko wystąpienia chorób serca i nowotworowych należą tłuszcze:

☐ A. jednonienasycone i wielonienasycone	ponieważ,	☐ 1. podnoszą we krwi poziom LDL, a obniżają poziom HDL.
☐ B. nasycone i trans		☐ 2. podnoszą we krwi poziom HDL, a obniżają poziom LDL.

Zadanie 29. [0 - 1]

Zaznacz punkt, w którym przedstawiono tylko substancje słodzące o niższym niż cukier rafinowany indeksie glikemicznym.

- A. Cukier trzcinowy, miód, syrop klonowy, sacharoza.
- B. Syrop klonowy, syrop glukozowo - fruktozowy, cukier kokosowy.
- C. Syrop klonowy, cukier kokosowy, wyciąg ze stewii, miód.
- D. Cukier kokosowy, wyciąg ze stewii, miód, sacharoza.

Zadanie 30. [0 - 3]

Popcorn z mikrofalówki może zawierać perfluorooktanosulfonian (PFOS), który sprawia, że ziarna się nie zbrylają. Zaznacz trzy negatywne skutki, jakie ta substancja może wywołać w organizmie człowieka:

- A. arytmie serca,
- B. zagrożenie bezpłodnością,
- C. zaburzenia gospodarki endokrynologicznej,
- D. astmę,
- E. zagrożenie rozwojem nowotworu,
- F. zaburzenia krzepnięcia krwi.

Zadanie 31. [0 - 4]

Do podanego składnika fitochemicznego dopasuj źródło jego pochodzenia (oznaczone cyframi) i pozytywne działanie na organizm człowieka (oznaczone literami). Obok nazwy związku w miejscu kropek wpisz odpowiednią cyfrę i literę.

Związek fitochemiczny	Źródła	Działanie:
a) Apigenina - ....., ...	1. Rośliny strączkowe, porzeczka;	A. Leczenie stanów zapalnych, astmy, obniżanie poziomu cholesterolu;
b) Genisteina - ....., ...	2. Soja, mleko sojowe;	B. Antyoksydacyjne, antynowotworowe, przeciwzapalne;
c) Diosgenina - ....., ...	3. Jabłka, winogrona, fasola, brokuły seler, cebula, por;	C. Przeciwzapalne, poprawia funkcjonowanie układu krążenia, ma właściwości chemoprewencyjne;
d) Brassikasterol - ....., ...	4. Olej rzepakowy.	D. Chroni przed nowotworami prostaty i piersi, łagodzi objawy menopauzy;

Zadanie 32. [0 - 2]

Uzupełnij zdania dotyczące działania hormonów regulujących apetyt. Wpisz w miejsce kropek podane określenia: **żołądek, komórki tłuszczowe, leptyna, grelina, trzustka**

Dwa główne hormony odpowiadające za regulację łaknienia to grelina i leptyna. Gdy jesteśmy głodni zwiększa się poziom ....., o uczuciu sytości informuje ośrodki w podwzgórzu ..... . Grelina jest produkowana w komórkach ..... i ....., natomiast leptynę wytwarzają .....

Zadanie 33. [0 - 1]

Substancją, która może wpływać na ekspresję czynnika wzrostu (VEGF) oraz jego receptora VEGFR-2, biorącego udział w tworzeniu sieci naczyń krwionośnych na przykład w obrębie tkanki tłuszczowej jest:

- A. hesperydyna.
- B. kurkumina.
- C. fizetyna.
- D. kwas linolowy.

Zadanie 34. [0 - 1]

Uporządkuj zdania tak, aby ilustrowały mechanizm powstawania miażdżycy. W miejscu kropek wpisz odpowiednie cyfry od 2 do 5.

..... - Komórki odpornościowe atakują złogi cholesterolowe i tworzą płytki miażdżycowe, które zwężają średnicę naczyń krwionośnych.

..... - W nieszczelnościach pomiędzy komórkami śródbłonna związanych z pojawieniem się stanu zapalnego mogą wnikać cząsteczki LDL.

..... - Zwolniony przepływ krwi hamuje ekspresję antyoksydacyjnych genów obronnych.

.....1.. - W miejscach gdzie naczynia krwionośne rozgałęziają się i wyginają może dochodzić do podrażnienia śródbłonna i uruchomienia stanu zapalnego.

..... - Nawarstwienie się cząsteczek LDL powoduje utworzenie złogów LDL.

Zadanie 35. [0 - 2]

Zaznacz poprawne dokończenie zdania oraz uzasadnienie wyboru.

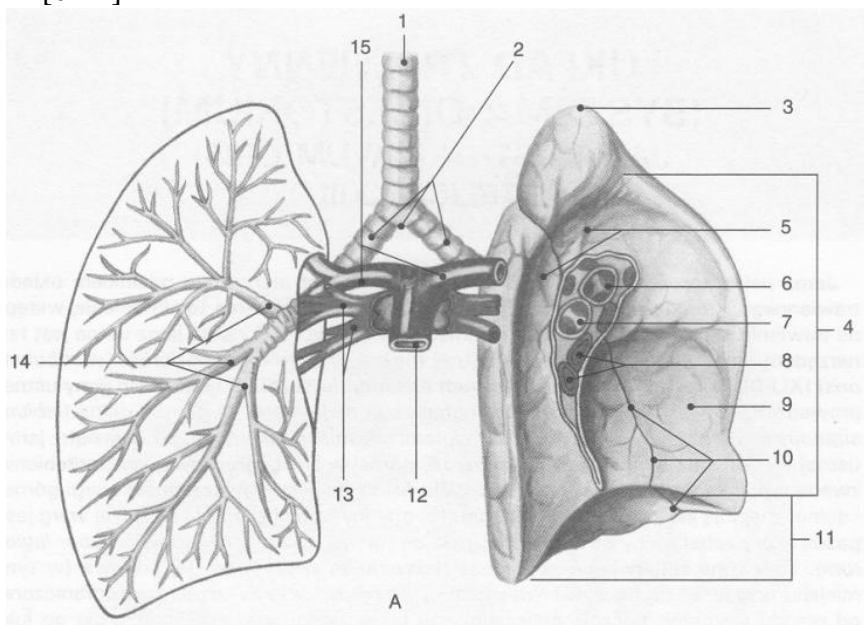
Wysoki poziom homocysteiny odpowiedzialny między innymi za powstawanie w organizmie zmian miażdżycowych, może być spowodowany brakiem w organizmie

☐ A. kwasu foliowego i witamin z grupy B	ponieważ,	☐ 1. utleniają one aminokwas metioninę do homocysteiny.
☐ B. witaminy C i E		☐ 2. dzięki nim homocysteina przekształcana jest w aminokwas metioninę.

Zadanie 36. [0 - 3]

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz **Tak**, jeśli zdanie jest prawdziwe lub **Nie**, jeśli zdanie jest nieprawdziwe.

1.	Rusztowanie dla nosa stanowią: parzysta kość nosowa i wyrostki czołowe szczęki oraz chrząstka nosa.	☐ Tak / ☐ Nie
2.	Ku tyłowi jama nosowa otwiera się do jamy gardłowej nozdrzami tylnymi.	☐ Tak / ☐ Nie
3.	Przegroda nosowa w przedniej części ma rusztowanie kostne a w dolnym odcinku chrząstne.	☐ Tak / ☐ Nie

Zadanie 37. [0 - 1]

W którym punkcie cyfrom opisującym na schemacie elementy budowy układu oddechowego przyporządkowano poprawne określenia.

	1	3	9	12
☐ A.	tchawica	szczyt płuca lewego	pień płucny	wycisk sercowy
☐ B.	tchawica	szczyt płuca lewego	wycisk sercowy	pień płucny
☐ C.	pień płucny	wycisk sercowy	szczyt płuca lewego	tchawica
☐ D.	pień płucny	szczyt płuca lewego	wycisk sercowy	tchawica

Zadanie 38. [0 - 1]

Zaznacz poprawne dokończenie zdania:

Funkcją chrząstki nagłośniowej jest:

- A. wydawanie dźwięków.
- B. zamykanie wejścia do przełyku co zapobiega zakrztuszeniu się.
- C. regulowanie natężenia wydawanego dźwięku.
- D. zamykanie wejścia do krtani, co zapobiega dostaniu się pokarmu do dróg oddechowych.

Zadanie 39. [0 - 1]

Jest narządem spełniającym wiele funkcji, takich jak: wytwarzanie limfocytów, fagocytowanie zużytych czerwonych krwinek, , wytwarzanie przeciwciał mających istotne znaczenie immunologiczne w przemianie materii. Pełni rolę magazynu krwi i regulatora jej ciśnienia.

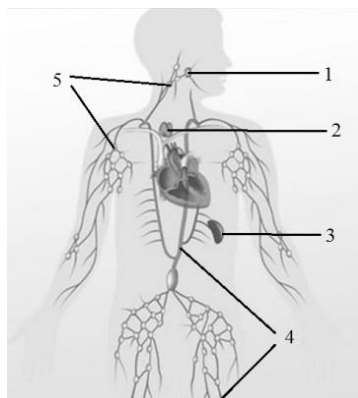
Opisanym narządem jest:

- A. wątroba.
- B. śledziona.
- C. węzeł chłonny.
- D. grasica.

Zadanie 40. [0 - 2]

Na ilustracji **wybrane** narządy układu limfatycznego oznaczono przy pomocy cyfr (1-6).

Zaznacz cyfrę oznaczającą dany narząd oraz literę, opisującą ten narząd.

Nazwa narządu	Cyfra oznaczająca narząd na ilustracji	Cechy narządu
a) Naczynia limfatyczne	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5	☐ A ☐ B ☐ C ☐ D
b) Węzły chłonne	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5	☐ A ☐ B ☐ C ☐ D
c) Grasica	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5	☐ A ☐ B ☐ C ☐ D
d) Migdałki	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5	☐ A ☐ B ☐ C ☐ D

- A.** Jego kształt zbliżony jest do kształtu ziarna fasoli, z zewnątrz otacza go torebka łącznotkankowa, która uwypukla się do jego wnętrza tworząc przegrody.
- B.** Znajdują się w każdym miejscu naszego organizmu, są cienkościenne, posiadają zastawki.
- C.** Położona jest za mostkiem, tutaj dojrzewają limfocyty.
- D.** Znajdują się w jamie ustnej i gardle, usuwają drobnoustroje chorobotwórcze z powietrza i pożywienia.

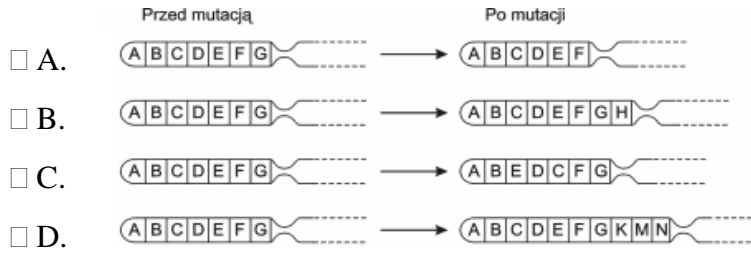
Zadanie 41. [0 - 3]

Obok opisu wpisz nazwę narządu męskiego układu rozrodczego, którego ten opis dotyczy.

- a) Jest podzielone pasmami łącznotkankowymi - przegódkami na płaciki, wewnątrz których znajdują się cewki nasienne - .....
- b) Widoczne są w nim głowa, trzon i ogon - .....
- c) Przebiega w powrózku nasiennym wyróżnia się w nim odcinki leżące w worku mosznowym, kanale pachwinowym, jamie brzusznej i miednicy mniejszej - .....

Zadanie 42. [0 - 1]

Zaznacz schemat przedstawiający mutację chromosomową, polegającą na inwersji fragmentu chromosomu.

Zadanie 43. [0 - 1]

Chłopiec i dziewczynka są rodzeństwem. Dziewczynka ma blond włosy i twarz pokrytą piegami. Chłopiec ma również piegi i brązowe włosy. Korzystając z danych zawartych w tabeli zakreśl poprawną odpowiedź.

Cecha dominująca	Cecha recesywna
A- włosy brązowe	a – włosy blond
B - piegi	b – brak piegów

Możliwe genotypy scharakteryzowanych w tekście dzieci to:

- A. dziewczynka - aabb, Aabb, chłopiec - AaBB, AAbb, AABB, aabb;
- B. dziewczynka – aabb, aaBb, chłopiec – aaBB, AaBB, AaBb, AABB;
- C. dziewczynka - AABB, aabb, chłopiec – AABb, AaBB, Aabb, aabb;
- D. dziewczynka – aaBB, aaBb, chłopiec – AaBB, AaBb, AABB, AABB.

Zadanie 44. [0 - 1]

Dziedziczenie grup krwi jest przykładem dziedziczenia, w którym występują allele wielokrotne. Zaznacz krzyżówkę ilustrującą grupy krwi, jakie może posiadać dziecko rodziców będących heterozygotami o grupach krwi A i B.

♂	♀	I^B	i
I^A	$I^A I^B$	$I^A I^B$	$I^A i$
i	$I^B i$	ii	

A.

♂	♀	I^B	I^B
I^A	$I^A I^B$	$I^A I^B$	
i	$I^B i$	$I^B i$	

B.

♂	♀	I^B	I^B
I^A	$I^A I^B$	$I^A I^B$	
I^A	$I^A I^B$	$I^A I^B$	

C.

♂	♀	I^B	i
I^A	$I^A I^B$	$I^A i$	
I^A	$I^A I^B$	$I^A i$	

D.